

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lușța), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insofere de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniavea), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnăveana, Țibleșana, Timișana-Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Din viața economică a anului 1915.

A face cronică economică, completă și documentată, a anului 1915, petrecut în mijlocul și sub înrăurirea celui mai îngrozitor războiu din câte a cunoscut lumea, desigur, nu este un lucru tocmai simplu. Celce ar voi să facă o asemenea cronică, ar trebui să fixeze toate momentele de însemnătate din cursul acestui an, să le analizeze și examineze din toate punctele de vedere și să le expună rezultatele în toate privințele. Or, aceasta nu se va putea face în cadrele și din prilejul unui articol de revistă. Tocmai de aceea ținem să spunem, că rândurile de față nu au pretenția unei cronici complete, ci tot ce vor, este, să fixeze câteva crâmpee din viața și activitatea economică a anului trecut.

* * *

Intrând în examinarea vieții și activității economice a anului 1915, trebuie să fixăm înainte de toate faptul, mărturisit și de adversari, că războiul actual se poartă contra puterilor centrale nu numai cu foc și sabie, ci și cu arme și mijloace economice. Statele inimice au căutat deja din capul locului să ne izoleze de lumea cea mare, de viața economică internațională și să ne reducă exclusiv la puterile și mijloacele proprii, ceace, în urma referințelor geografice favorabile lor, nu le-au fost greu să ajungă. Față cu acestea măsuri inimice, puterile centrale, la rândul lor, s'au văzut nevoite a căuta să se acomodeze cât mai bine

și mai practic nouelor stări de lucruri și rezultatul a fost, că și-au întocmit viața și activitatea economică astfel, încât cu toată izolarea lor de lumea cea mare, să poată merge înainte, să poată rezistă. Au trebuit să facă — am putea zice — o întocmire nouă a organizației noastre pe teren economic, întocmire care formează baza și care a determinat întreaga activitate economică a anului 1915.

Noua întocmire a activității economice a reclamat o serie întreagă de dispozițiuni și măsuri extraordinare, pe cari — rămânând la statul nostru — guvernul le-a adus și impus la timp. Astfel, mulțămite moratoriilor ordonate și ridicate succesiv și mulțămite regulării circulațiunii monetare prin nouă emisiuni de bancnote și prin fixarea unui etalon potrivit — organizația de credit din patria noastră, organizație pe care ni se întemeiază întreaga activitate economică, s'a menținut fără nici o turburare. Dispozițiunile luate în scopul distribuirii produselor agricole: recvirările, secestrarea recoltelor, stabilirea prețurilor maxime și fondarea de instituțiuni și întreprinderi ad hoc, ne-au dat posibilitatea a acoperi trebuințele de alimentațiune pentru populațiunea țării și a armatelor — în mod absolut mulțămitor. În sfârșit schimbul sistematic a unor articole industriale cu produse alimentare, între statul nostru și unele țări neutrale, au mărit rezervele noastre pentru viitor. Prin acestea și alte măsuri similare, viața economică și-a urmat cursul ei normal pe toate terenele de activitate, satisfăcând toate necesitățile impuse de vremurile grele și extraordinare prin care am trecut.

Astfel lucrările agricole, în 1915, au fost normale și mulțămitoare. Pământurile arabile au putut fi lucrate în întregime și produsul lor — favorizat de un timp bun — a fost chiar superior anilor precedenți. Guvernul a luat din timp măsurile de lipsă ca produsele acestea să fie corăspunsător distribuite. A fixat prețuri maximale și, după ce a dat prioritate locuitorilor țării să se aprovizioneze cu cvantul trebuit, distribuirea a încredințat-o unei întreprinderi speciale, formată anume spre acest scop, adică Societății pentru valorarea produselor, («Haditermény rt.»). Pe lângă producțiunea proprie, statul nostru a mai importat — în cantități mai mici însă — și produse din unele țări neutrale, mai cu seamă din România. În chipul acesta s'au putut ajunge rezultate foarte bune. Ungaria a putut avea pentru sine destule produse agricole și a putut da cantități considerabile și aliaților săi.

Pe terenul industrial, activitatea s'a continuat și înmulțit cu deosebire la întreprinderile de articole textile, metalurgice și de alimentațiune. În aceste branșe activitatea a fost foarte intensivă, căci au trebuit să se acopere enormele trebuințe de echipament, munițiuni și alimentare a forțelor noastre armate. Întreprinderile de acest fel au făcut afaceri foarte bune, așa că prețul acțiunilor celor mai multe dintre ele a crescut cu 20, 50, ba chiar și cu 100%. Pe alte terene industriale însă, ca de ex. industria de zidărit, etc. — s'a semnalat o stagnare aproape totală. E și natural.

Activitatea comercială încă și-a urmat cursul ei normal. Ba în anumite branșe, cari stau în legătură cu furnisările pentru armată, s'au ajuns recorduri de circulație, care întrece chiar și cele mai îndrăznețe fantazii. Iar dacă comerțul s'a putut continua cu toată puterea, aceasta este a se mulțami în prima linie mijloacelor de comunicațiune, special căilor ferate, cari, cu toate îndatoririle enorme ce le-au avut față de armată, în împrejurările date, au satisfăcut pe deplin circulația și transportul de mărfuri și anume nu numai pentru trebuințele interne, ci și pentru ale statelor aliate. E știut doară, că întreg importul de produse agricole și petrolifere, făcut de Germania din România a transitat pe căile ferate ungare. Acest comerț de transit a fost foarte intensiv cu deosebire în prima jumătate a anului 1915.

Dar punctul de culminațiune al activității economice a anului trecut este și rămâne terenul financiar. Organizația financiară din patria noastră s'a dovedit temeinică și sănătoasă. Publicul mare i-a păstrat toată încrederea, chiar și în timpuri de tot critice. Caracteristica principală în circulațiunea financiară și de credit

a fost o continuă și mare abundență de bani. Cauzele acestei abundențe sunt mai multe. În prima linie este faptul, că o mare parte din mijloacele de producțiune agricolă: cai, vite de jug, de tăiat, mijloace de transport etc. au fost prefăcute — în urma revizițiilor — în bani. Al doilea este prețul urcat, ce l-au avut, și-l au încă produsele agricole de alimentațiune și în fine — al treilea — munca omească, care a găsit foarte ușor teren de lucru foarte bine plătit. Rezultatele abundenței de bani sunt evidente. Acestora are a se mulțumi, înainte de toate, succesul cel mare și neașteptat al celor două împrumuturi de războiu, finanțate în cursul anului trecut, împrumuturi, cari au produs statului nostru aproape patru miliarde. Tot abundenței de bani este a se atribui și faptul, că depunerile la bănci au crescut și debitorii au plătit multe din angajamentele lor. Date exacte în aceasta privință lipsesc. Dar ca o dovadă s'a arătat că de ex. la băncile mari din Budapesta, în cursul anului trecut, depunerile s'au urcat cu aproape $\frac{1}{2}$ miliard, iar portofoliul de cambii a scăzut cu 120 de milioane, fără cel al Băncii Austro-Ungare, care încă se va fi redus în mod însemnat.

* * *

Cam aceasta ar fi — în liniamente generale — activitatea economică a anului trecut. O activitate foarte intensivă, însă redusă, ori mai bine zis, strânsă în cadre mai înguste ca în trecut. Împrejurarea aceasta și cu deosebire lipsa unui echilibru în bilanțul comercial cu statele neutrale, singurele cu cari am mai putut întreține legături economice directe, a provocat un anumit disagio la valuta noastră, până chiar și față de Mărcile germane. Ar fi mult de zis în această chestiune. Aici o amintim numai și dăm expresiune credinței noastre că factorii chemați se vor îngriji și vor lua măsurile de lipsă pentru delăturarea, ori cel puțin pentru reducerea disagioului. Pașii necesari în direcția aceasta s'au și inițiat deja.

În legătură cu momentele înșirate în cele precedente, ținem să spunem câteva cuvinte și despre preocupările pentru viitor. Anume, factorii responsabili ai statului nostru, dându-și seamă de schimbările și greutățile, ce pot să urmeze pe terenul economic și financiar, atunci când vom trece iarăș dela starea actuală excepțională la cea normală, s'au văzut îndemnați să pună baza unor instituțiuni, menite să ușureze aceasta trecere. Preocupărilor de acest gen, este a se atribui «Centrala institutelor financiare», al cărei proiect se desbate în dietă și care centrală se va înființa, desigur, în cursul anului 1916. Despre aceasta centrală am vorbit

adeseori în coloanele revistei noastre. Tocmai de aceea, aci simplu o amintim. Tot ca o preocupățiune pentru viitor trebuie să remarcăm și privilegiul, ce s'a acordat unui consorțiu financiar condus de marele institut financiar, «Deutsche Bank» din Berlin — pentru exploatarea gazului metan. Interesul acestei bănci față de întreprinderile din patria noastră și special din Ardeal ne fac să credem în o participare mai intensivă pentru viitor a capitalului german la viața și activitatea economică a acestei țări.

*
* * *

Trecând acum la viața economică a poporului românesc din această țară, remarcăm, că isvorul principal de venit al țăranului român, economia agricolă a avut un an bun și cu spor. Cei rămași pela vetrele lor, cu deosebire femeile și copiii au cultivat moșiile și numai în puține locuri pământul nu s'a putut lucra. Roadele au fost bune și cu preț, așa că poporul nostru le-a putut valoriza cu sume necunoscute în trecut. De aici o abundență neobicinuită de numărare la familiile țăranilor noștri. Pe lângă aceasta aproape pretutindenea poporul nostru a avut suficiente produse agricole și pentru alimentația proprie. Numai în jumătatea primă a anului, până la noua recoltă, au fost unele ținuturi (părțile muntoase și văile Someșelor) în cari s'a semnalat o mare lipsă de cereale, cu deosebire de porumb. După puțină însă și aceste ținuturi au fost alimentate cu porumb importat din România, afacere pe care o vom aminti și în cele de mai jos.

Pe terenul activității industriale și comerciale, poporul nostru s'a validat puțin, deși ocaziile au fost destule și conjuncturile favorabile. Unii dintre industriașii noștri, special cojocarii și blănarii, au făcut afaceri frumoase cu liferările cele mari pe seama miliției. Tot asemenea unii dintre negustorii și comercianții ce îi avem, pe ici pe colea. Ca rezultat general însă participarea noastră la activitatea industrială și comercială a țării — e destul de mică.

Mai multă activitate s'a dezvoltat pe terenul financiar, prin băncile noastre. Și la acestea, ca în general în toată țara, a domnit o continuă abundență de bani. Debitorii au făcut însemnate replătiri, iar depunerile băncilor încă vor fi crescut în mod însemnat. Faptul acesta le-a făcut cu puțință să-și reducă în mod însemnat reescontul, ba multe dintre ele să-l achite total și să participe și ele la împrumuturile de războiu, direct și indirect pentru sine și pentru clienții lor. Suma scrisă în acest chip din împrumu-

turile de războiu, noi o evaluăm la circa 8 milioane Cor. În general, băncile noastre au rămas și de data aceasta la afacerile lor obicnuite. Ca afacere nouă am putea aminti importul de cereale din România, în deosebi porumb, cu care s'a ocupat unele din băncile noastre. În aceeași privință s'au ocupat mai stăruitor «Someșana» din Deș, și «Agricola» din Hunedoara. Altele mai puțin.

În altă ordine de idei activitatea băncilor noastre în 1915 a fost neasemănat mai ușoară și mai netedă ca în anul precedent. Bilanțurile și le-au încheiat normal, dar dividendă plătită a fost mai redusă ca în anul precedent. Pentru anul acesta, probabil, va fi asemenea. Din parte-ne am recomanda și de data aceasta precauțiune atât la compunerea bilanțelor, cât și la distribuirea câștigurilor. De altfel guvernul va da desigur ordinațiune specială cu privire la aceste chestiuni.

Reuniunea băncilor noastre, «Solidaritatea» încă și-a urmat activitatea ei obicinuită. Revizii la singuraticile instituite, din cauza lipsei de revizori, a făcut mai puțin ca în trecut. Conducerea ei a fost însă mult preocupată de chestiunea «Centralei institutelor financiare», față de care a căutat să-și susțină interesele și să-și valideze anumite pretensiuni juste. Lucrările «Solidarității», în această direcțiune, sunt cunoscute.

Chestiunea cooperativă, care în timpul din urmă preocupă mult pe conducătorii afacerilor noastre economice și culturale — în anul trecut, cum nici nu se putea altcum, a cam stagnat. Singurul fapt demn de remarcat este, că «Asociațiunea» a aranjat la începutul anului 1915 un curs cooperativ, la care au participat câțiva fruntași și conducători ai poporului dela sate. Mai departe, că centrala din Sibiu a cooperativelor, «Infrățirea» a dezvoltat o intensă activitate în scopul alimentării populațiunii rurale cu porumb importat din România.

Pe terenul literaturii economice, avem puțin de remarcat. Singura lucrare, care merită însă o specială considerație, este lucrarea Dlui Dr. M. Șerban: «Problemele noastre social-agrară». Lucrarea aceasta deși tractează chestiunea rurală din România, o amintim căci este scrisă de un fiu al neamului nostru din aceasta țară. Lucrarea a fost premiată de Academia română. Incolo nimic deosebit. Vremurile grele prin cari am trecut, au făcut să apună până și singura foaie economică populară ce o aveam, «Spicuirile economice» dela Orăștie. «Revista Economică» și «Anuarul băncilor» au apărut regulat. Să sperăm însă că viitorul ne va aduce îmbunătățiri și recompense

pe terenul literaturii economice, atât de necesară tendințelor noastre de progres real.

Cu aceste am fi terminat expunerea momentelor mai însemnate din viața economică a anului 1915. Anul nou în care am intrat ne găsește aproape în aceleași împrejurări ca și în cel încheiat. Experiențele trecutului să ne fie călăuze în viitor, până vom ajunge la vremurile cele nouă, acele ce vor urma după sfârșitul groznicului războiu și cari vor aduce desigur mari schimbări în viața și activitatea economică a popoarelor și deci și a poporului nostru. Dorim ca acele vremuri să sosească cât mai curând.

Chestiunea colonizărilor.

(Continuare).

După ce am arătat cari sunt, în genere, scopurile în vederea cărora se fac colonizările, după ce am indicat în liniamente principale cuprinsul legii de colonizare, art. de lege V din 1894, modul cum se lucrează și rezultatele la cari s'a ajuns la noi cu colonizările până la sfârșitul anului 1913, — este natural să ne întrebăm acum: profită și neamul nostru pe urma acestor colonizări, ținutu-s'a și ține-se seamă și de interesele lui, după ce s'au cheltuit cu colonizările zeci de milioane și s'au cumpărat aproape 43,000 jug. cat. din bugetul Statului, la care și noi contribuim?

E lucru foarte natural să ne întrebăm, mai de parte, unde s'au făcut aceste colonizări și în al cui interes?

Și iarăși, mai departe, câte din cele 1870 familii de coloniști agricultori și câte din cele 217 familii de muncitori coloniști, ce au fost aranjate în cele vr'o 45 comune, de cari se face amintire în raportul ministerului de agricultură, — câte din aceste familii — zicem — aparțin neamului românesc din această țară?

Răspuns la aceste întrebări, firește, noi nu putem da, căci în raportul ministrului de agricultură astfel de detalii nu se înșiră și alte isvoare de unde să ne putem orienta încă nu avem.

Am fi însă satisfăcuți, dacă s'ar putea adevăra că, de fapt, pe urma acestor colonizări se fericește un număr cât de minimal și din fiii neamului nostru; ceeace însă nu avem nici un motiv de a o crede.

Din contră, aruncând o privire, și numai asupra comunelor în cari s'au făcut colonizările până acum, iese la iveală, că scopul, de altfel mărturisit de repetite ori în trecut și chiar în prezent, al colonizărilor la noi, este întărirea maghiarismului.

Să vedem deci, întrucât putem urmări, în care comitate și în cari comune se lucrează mai mult sau mai puțin din partea statului, în interesul acțiunii de colonizare. Ele sunt următoarele:

1. În comitatul **Alba-de-jos**: Vințul-de-jos cu populațiune circa $\frac{3}{4}$ loc. români, $\frac{1}{4}$ maghiari.

2. În comit. **Arad**: a) *Fachert*, cu circa $\frac{10}{11}$ loc. maghiari, $\frac{1}{11}$ români; b) *Peregul-german*, cu $\frac{1}{4}$ loc. români, $\frac{3}{4}$ germani, maghiari și alte naționalități; c) *Almaș-Cămăraș*, cu puțini loc. români, majoritatea germani, maghiari etc.; d) *Szapáryliget*, cu loc. maghiari, slovaci și germani; e) *Medgyesbodzás*, cu loc. maghiari și slovaci; f) *Nagykamarás*, cu loc. maghiari și români.

3. În comit. **Bistrița-Năsăud**: *Nimigea-ungurească* cu mare majoritate loc. maghiari, iar minoritatea români.

4. În comit. **Caraș-Severin**: a) *Szapáryfalva*, cu puțini locuitori români, ceilalți maghiari, slovaci și germani; b) *Begahosszupatak*, cu loc. maghiari; c) *Bethlenháza*, cu loc. germani, maghiari și români; d) *Făgetul*, cu populațiune circa pe jumătate română, pe jumătate germană și maghiară; e) *Igazfalva*, cu loc. maghiari; f) *Istvánfalva*, cu loc. germani; g) *Nörincse*, cu locuitori maghiari și români.

5. În comit. **Cojocna**: a) *Căpușul-maghiar* (2 comune), unul cu majoritate română, altul cu majoritate maghiară; b) *Dâng*, cu aproape totalitatea populațiunii românească; c) *Cara* (Kolozs-Kára), cu majoritate românească; d) *Șarmașul-mare*, cu $\frac{2}{3}$ loc. maghiari, $\frac{1}{3}$ români; e) *Tușin*, cu $\frac{2}{3}$ loc. români, $\frac{1}{3}$ maghiari.

6. În comit. **Cenad**: a) *Cianadalbertin*, cu loc. slovaci și maghiari; b) *Dombiátos*, cu puțini loc. români, majoritatea maghiară; c) *Kunágota*, cu circa $\frac{19}{20}$ loc. români, $\frac{1}{20}$ loc. maghiari; d) *Kisiratos*, cu locuitori maghiari; e) *Reformátuskovács háza*, cu loc. maghiari; f) *Nagymajláth*, cu loc. maghiari; g) *Nagybánhegyes*, cu loc. slovaci și maghiari.

7. În comit. **Hunedoara**: a) *Peșteșul-mare*, cu o mică majoritate de loc. români, ceilalți maghiari; b) *Peșteșul-mic*, cu aproape toți locuitorii români.

8. În comit. **Solnoc-Dobâca**: *Vița*, cu mare majoritate maghiară, ceilalți români.

9. În comit. **Timiș**: a) *Babșa*, cu circa $\frac{9}{10}$ loc. români, $\frac{1}{10}$ maghiari; b) *Moșnița*, cu circa $\frac{5}{6}$ loc. români, $\frac{1}{6}$ maghiari; c) *Recaș*, cu circa $\frac{10}{11}$ loc. români, ceilalți germani și maghiari; d) *Fehértelep* (Izbiște), cu loc. sârbi, germani, maghiari și țigani; e) *Gizellafalva*, cu loc. germani și maghiari; f) *Sztanicsafalva*, cu loc. sârbi și maghiari; g) *Székelykeve*, cu loc. maghiari, bulgari și germani.

10. În comit. **Târnava-mare**: *Feriház*, cu $\frac{2}{3}$ loc. români, ceilalți maghiari.

11. În comit. **Târnava-mică**: *Boiul-mare*, cu circa $\frac{2}{3}$ loc. români, ceilalți maghiari.

12. În comit. **Turda-Arieș**: a) *Grind-Cristur*, cu majoritatea loc. maghiari, ceilalți români; b) *Tritiul-de-sus*, cu majoritatea loc. de asemenea maghiari, iar minoritatea români.

13. În comit. **Torontal**: a) *Felsőmuzslya*, cu loc. maghiari și sârbi; b) *Keplevicsháza*, cu loc. germani

și maghiari; c) *Ujhely*, cu loc. germani; d) *Űrményháza*, cu loc. maghiari.

14. In comit. **Bácsbodrog**: a) *Szilágyi*, cu loc. maghiari și germani.

15. In comit. **Poșon**: *Pozsonycsákány*.

16. In comit. **Vas**: *Györvár*.

17. In comit. **Csongrád**: a) *Derekegyház*; b) *Szegvár*.

Dupăcum se vede din cele înșirate aici, dintre cele 47 comune, aparținătoare la 17 comitate, 27 adecă peste jumătate, sunt comune, în care se află și populațiune românească, fie în majoritate, fie în minoritate, iar cele mai multe din aceste comune sunt situate în regiuni aproape curat românești.

De altă parte, dupăcum am arătat în numărul precedent al revistei, teritoriul cumpărat și distribuit în scopul colonizărilor se află aproape 4 din 5 părți în regiunea Ardealului, și anume acolo, unde Românii se află în masă compactă.

Deci colonizările făcute ne interesează și trebuie să ne intereseze foarte de aproape și pe noi. Tot-așa de mult trebuie să ne intereseze și spiritul, ce se manifestează în aceste vremuri critice cu privire la scopul, ce se are în vedere cu privire la colonizări pentru viitor în cercurile guvernului și în acelea ale parlamentarilor, cari făuresc legile.

(Se va continua).

Institutele de bani ale naționalităților în parlament.

La 3 crt., precum se știe s'a început în parlamentul ungar discuțiunea asupra proiectului Centralei institutelor de bani. Între vorbirile rostite, pro și contra Centralei, este una ce interesează de aproape și băncile noastre și organizația de control a acestora. Este vorbirea deputatului Dr. Hantos Elemér, care în discursul său, rostit în 4 crt., a prezentat rezultatele realizate de băncile naționalităților, deci și de ale noastre, pe terenul controlului extern și obligator, drept un argument puternic pentru înființarea Centralei, ca începutul reformei institutelor de bani, reclamată deja de decenii de opinia publică din țară.

Dep. Dr. Hantos dupăce relevează cu laudă marele zel și patriotismul cu care institutele de bani din țară și-au dat concursul la realizarea împrumuturilor de războiu constată că, la aceasta acțiune inimoasă, plină de abnegație și zel, și-au avut partea lor însemnată și institutele de bani ale naționalităților; institutele de bani săsești, românești și slovăcești au participat la subscripțiunea împrumuturilor de războiu cu același devotament și zel, ca și băncile maghiare. Cu toate acestea — a continuat Hantos — cam de un deceniu și jumătate încoace, tot mai adeseori și mai impetuos s'a pretins în presa de zi, ca și în cea de specialitate, din partea organizațiilor sociale și politice maghiare măsuri pentru a împiedeca dezvoltarea institutelor de bani ale naționalităților, reglementarea acestor așezăminte.

Fapt este — a zis mai departe Hantos — că din punctul de vedere al Maghiarimii dezvoltarea in-

stitutelor de bani ale naționalităților, nu este o apariție îmbucurătoare pentru că prin puterea capitalurilor lor au reușit ici-colea să acapareze pământ maghiar pe seama naționalităților. Dar dacă se va cerceta aceasta apariție cu calmitate și fără preocupare, va trebui făcută constatarea, că secretul dezvoltării institutelor de bani ale naționalităților nu rezidă în agitațiile, ce li-se atribuie, ci secretul succeselor lor este curat de domeniul național-economic. Băncile naționalităților știu să plaseze banii repede, ieftin, cu pricepere și în mod expeditiv acolo, unde este necesitate de ei. Ele acoardă și țaranului maghiar împrumuturi în vremuri, când dela institutele de bani maghiare nu poate primi împrumuturi și acoardă și conaționalilor lor împrumuturi mai ieftine, decât băncile maghiare. În privința aceasta, prin măsuri de guvernament nu se poate ajunge la nici un rezultat. Singurul remediu este numai concurența institutelor de bani maghiare, dezvoltarea lor spre o activitate mai corăspunsătoare.

Un alt secret al prosperării institutelor de bani ale naționalităților este faptul, că ele au înfăptuit deja cu decenii în urmă ideile de reformă, de care institutele de bani maghiare se tem și se ferece chiar și acum, și că ideile fundamentale ale reformei institutelor de bani, pe cari dl ministru de finanțe vöieste sau ar fi vöit să le realizeze acum, au fost înfăptuite de mult la institutele de bani românești și săsești.

Uniunii institutelor de bani române „Solidaritatea” îi aparțin 118 institute de bani, iar reuniunii de control a Sașilor 34 institute. La acestea controlul sistematic se exerciază deja de un deceniu și jumătate și dacă se va pune întrebarea în ce constă importanța acestui control, voi servi cu câteva date foarte interesante. În timpul de 1½ ani dinainte de războiu s'au desființat în Ungaria și în Ardeal prin concurs, lichidare și fuziune 150 de institute de bani. Între aceste 150 de institute de bani nu veți afla nici măcar unul de ale naționalităților, nici un institut românesc ori săsesc, aparținător reuniunilor lor de control, fiindcă acestea au exerciat faptic controlul asupra membrilor lor.

Măneacănd din cele premerse, Dr. Hantos salută cu bucurie proiectul Centralei institutelor de bani, așezământ în care vede primul mijloc de a atrage și institutele de bani ale naționalităților în sferă de interese a organizației naționale maghiare a creditului și-și întemeiază speranța, că aceasta va și reuși, pe anumite promisiuni, ce, afirmativ, s'ar fi făcut ministrului de finanțe din partea reprezentanților băncilor săsești, românești și slovăcești, de a se atașa necondiționat Centralei.

„Atrase băncile naționalităților în sferă de interese amintită — și-a încheiat Hantos interesantele, dar și semnificativele expuneri din aceasta parte a discursului său — vor încetă și vor putea fi eliminate mult mai ușor disensiunile și neînțelegerile, ce au domnit până acum pe acest teren, decât prin cele mai enere gice măsuri de guvernament. Institutele de bani ale naționalităților nu trebuie tractate drept factori sociali distrugători, ci trebuie transformate în instrumente ale politicii economice maghiare nivelatoare, căci numai din o astfel de dezvoltare și activitate poate rezultă aceea organizație proprie, națională pe terenul creditului, care va însemna trîmful nostru final, datorit nu forței brutale, ci superiorității noastre economice”.

CRONICĂ.

Rugare către băncile noastre. On. noastre institute de bani, cari ne vor trimite *bilanțuri spre publicare*, sunt rugate să binevoiască a ne indica *apriat*, dacă doresc ca bilanțul și contul profit și pierdere să fie publicate și în *text maghiar sau numai în textul românesc*, pentru a ne putea conforma dorinței lor întocmai.

Întrucât se cere publicarea și a textului maghiar, rugăm a ni-se trimite manuscrisul tradus în limba maghiară.

Manuscrisele bilanțurilor și a altor publicații, menite a apărea ca inserțiuni, rugăm a le expedia cu poșta din bună vreme și după posibilitate astfel, ca să ajungă în posesiunea noastră *cel puțin cu o zi înainte de ziua expediției regulate a revistei noastre, adecă Vineri dimineața*, căci altfel, în urma numărului foarte redus al culegătorilor tipografiei noastre vom fi nevoiți a amâna publicarea bilanțurilor pentru numărul nostru următor.

O lămurire. Felul în care „Gazeta Transilvaniei“ dela 29 Dec. v. (11 Ian. n.) a. c., interpretează și reproduce atât comunicatul oficial al direcțiunii „Albinei“, apărut în cronică „Revistei Economice“ dela 1 Ian. n. a. c., cât și articolul prim „Pro veritate“, publicat în aceeaș revistă, ne obligă să dăm o lămurire pentru toți acei oameni de bine, cari ar putea fi induși în eroare de expunerile ziarului dela Brașov.

Articolul nostru prim „Pro veritate“ nu este și nici nu poate fi privit de nici un om obiectiv ca un comunicat al „Albinei“. E apretierea unor fapte, pe cari redacția a crezut de bine și folositor să le fixeze în acelaș timp, în care s'a publicat comunicatul direcțiunii „Albinei“.

Export de vin din România. În anul expirat România a avut o producțiune de vin extraordinar de abundantă. Producțiunea totală este evaluată la 22 milioane Decaltri. Considerând marele surplus de producțiune față de trebuințele consumațiunii interne, o comisiune specială, instituită de guvern, a propus acestuia acordarea unei permisiuni de export pentru 7 milioane Decaltri sau circa 10,000 de vagoane. Suma, ce va intra în țară pentru aceasta însemnată cantitate de vin se urcă la circa 30 milioane Lei.

SUMAR

Din vieța economică a anului 1915. — Chestiunea colonizărilor. — Institutele de bani ale naționalităților în parlament. — Cronică: Rugare către băncile noastre, O lămurire, Export de vin din România.

Caută post.

Absolvent de școala comercială, cu praxă de bancă, liber de miliție, caută aplicare la un institut financiar. Ofertele a să trimită la redacția acestei reviste. (1—2)

„STEUAU“, inst. de econ. și credit, soc. pe acții în Petre.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit societate pe acții «Steaua» sunt invitați la

a XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Petre la 17 Februarie 1916 st. n. după amiază la 3¹/₂ oare în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Raportul direcțiunii despre anul de gestiune 1915.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Revidarea bilanțului și contului Perdere și Profit.
4. Stabilirea dividendei, împărțirea profitului curat și darea absoluturului.
5. Alegerea unui membru în direcțiune.
6. Alegerea comitetului de supraveghiere.
7. Urcarea capitalului social la suma de Cor. 200,000— prin emiterea alor 400 bucăți acții à 100 Cor. și în legătură cu aceasta modificarea §-lui 4 din statute.*)
8. Staverirea salariului directorului executiv.
9. Eventuale propuneri.

Petre la 3 Ianuarie 1916.

Direcțiunea.

Domnii acționari cari doresc a participa la adunarea generală sunt provocați în sensul statutelor noastre a-și depune acțiunile la cassa institutului nostru eventual, la institutele «Albina» Sibiu, «Luceafărul» Verșeț și «Sentinela» Satul-nou.

*) §. 4 din statute, textul vechiu: Capitalul social este de 160,000 K adecă Unasută șasezeci mii K care se împărțește în 1600 acții în valoare nominală de 100 K; textul nou: Capitalul social este de 200,000— K adecă Două sute mii K care se împărțește în 2000 acții în valoare nominală de 100 K.

„STEUAU“. tak. és hitelintézet részvénytársaság, Petre.

MEGHÍVÓ.

«Steaua» takarékos és hitelintézet részvénytársaság által 1916. évi február hó 17-én napján délután 3¹/₂ órakor hivatalos helyiségben Petren tartandó

a XVIII-ik rendes közgyűlésre

a részvényesek ezenel meghivatnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1915. üzlet evre.
2. A felligyelő bizottság jelentése.
3. A mérleg, veszteség és nyereség számlák megvizsgálása.
4. Az osztalék megállapítása, a tiszta nyereség felosztása és a felmentvény megadása.
5. Egy igazgatósági tag választása.
6. A felligyelő bizottság választása.
7. Az alaptőke jelentése 200,000 korona, 400 drb. 100 kor. névértékű részvény kibocsátása által és evvel kapcsolatban az alapszabályoknak 4-ik §-sa módosítása.*)
8. A vezérigazgató fizetése megállapítása.
9. Esetleges indítványok.

Petre 1916. évi január hó 3-án.

Az igazgatóság.

Azon részvényesek kik a közgyűlésen résztvenni ohajtanak fel vannak kérve alapszabályaink értelmében, részvényeiket az intézet pénztáránál vagy a nagyszebeni «Albina» a verseczi «Luceafărul» és a révaufalu «Sentinela» intézeteknél letenni.

*) alapszabályaink 4-ik §-sa régi szövege: A társaság alaptőkéje 160,000 kor., azaz egyszázhatvan ezer korona, mely 100 kor. névértékű 1600 drb. részvényre van felosztva, új szövege: A társaság alaptőkéje 200,000 korona azaz kétszáz ezer kor., mely 100 kor. névértékű 200 drb. részvényre van felosztva.

„STEAUA“

institut de economii și credit, soc. pe acții în Petre. | takarék- és hitelintézet részvénytársaság, Petre.

Activa — Vagyon.	Contul Bilanț. — Mérleg számla.		Pasiva — Teher.	
	K	f	K	f
Cassa în numărar — Pénzkészlet	16,756	93	Capital societar — Részvénytőke	160,000
Bon în Giro-Conto la Banca A.-Ung. — Követelés az Osztrák-Magyar Bank Giroszámláján	1,556	50	Fond de rezervă — Tartalékalap	58,175
Bon la alte bănci — Követelés más intézet.	23,031	65	Fond de pensiune — Nyugdíjalap	6,042
Cambii — Váltók	294,010	—	Fond iubilar «Ioanichie Neagoe» — Iubilárisalap (Neagoe Ioanichie)	1,570
Amortizare — Leirás	638	293,372	Depozite spre fructificare — Betétek	375,450
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	277	000	Reescont — Visszleszámitolás	34 080
Efecte publ de stat — Allami értékpapírok	56,954	85	Contul «Albina» — «Albina» számla	19,000
Amortizare — Leirás	2,420	85	Avansuri pe efecte proprii — Előlegek saját értékpapírokra	24,000
Acții — Részvények	31,920	—	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	287
Amortizare — Leirás	220	31,700	Diverși creditor — Külön hitelezők	14,172
Casa institutului — Ingatlanok (saját ház)	23,600	—	Interese transitorii anticipate — Átmeneti kamatok	10,612
Mobiliar — Felszerelés	800	—	Profit curat — Tiszta nyereség	18,461
Amortizare — Leirás	500	300		
	721,851	08		721,851

Debit — Kiadás.	Contul Perdere și Profit. — Veszteség és nyereség számla.		Credit — Bevétel.	
	K	f	K	f
Interese: de dep. — Kamatok: betétek után	19,938	04	Interese: de escont — Kamatok: váltók után	43,271
de reescont — visszleszámitolás után	16,692	85	hipotecare — jelzálog kölcsönök után	29,940
Spese: Salare — Költségek: tisztii fizetések	8,423	88	dela efecte — értékpapírok után	3,083
Relut de cvartir — lakbér	880	05	de cont curent — folyó számla után	1,429
Adaus de scumpete — drágasági potlék	808	—		
Porto, registre și tipărituri — portó, könyvek, nyomtatványok	2,286	63		
Dare: dir. și com. — Adó: állami és községi după interese de depuneri — betéti kamatok után	4,043	06		
Amortizări: din mobiliar — Leirások: felszerelés számlán	500	—		
din pretensiuni — a követelésekből	638	—		
ca diferență de curs — mint árfolyam különbözet	2,640	85		
Chirie — Házbér	320	—		
Percentuaționi — Bélyeg illetékek	97	06		
Profit curat — Tiszta nyereség	18,461	98		
	77,724	21		77,724

Petre, la 31 Decembrie 1915. — Petre, 1915 évi december hó 31-én.

Ioanichie Neagoe m. p., dir.-exec. — vezérigazgató.

Liviu Popescu m. p., prim-contabil — főkönyvelő.

MEMBRI DIRECȚIUNII: — AZ IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Dr. Alexandru Andressi m. p.

Trifu Jifcu m. p.

Simion Jifcu m. p.

Subsemnații membri ai comitetului de supraveghiere am examinat conturile Bilanț și Perdere-Profit și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Alulrottak mint a felügyelő-bizottságnak tagjai a Mérleg, Veszteség és Nyereség számlákat megvizsgáltuk és azokat a jó és segédkönyvekkel megfelelőknek találtuk.

Petre, la 5 Ianuarie 1916. — Petre, 1916. évi január hó 5-én.]

Petru Stoica m. p., președinte — elnök.

Aureliu Popoviciu m. p.

Pavel Crăciun m. p.

Iosif Pod m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Făcându-ne datorița de control, conform legii comerciale și statutelor institutului, în cursul anului 1915, am aflat în ordine atât cassa cât și registrele institutului; bilanțul prezent l-am confrontat cu registrele principale și auxiliare pe baza cărei confrontări întărim cele spuse în raportul direcțiunii și Vă recomandăm spre primire propunerea Direcțiunii, atât cea referitoare la împărțirea profitului curat de Cor. 18,461-98, cât și cea referitoare la urcarea capitalului social.

În fine Vă rugăm ca atât Direcțiunii cât și nouă să binevoiați a ne da absolutoriu pentru gestiunea anului 1915.

Petre, la 5 Ianuarie 1916.

Petru Stoica m. p., președinte.
Pavel Crăciun m. p.Aureliu Popoviciu m. p.
Iosif Pod m. p.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

A törvény és alapszabályok által köteleseggünké tett ellenőrzést és felügyeletet a lefolyt 1915 üzletévben kellőképpen gyakorolván, az intézet könyveit és pénztárát mindenkor rendben találtuk; a beterjesztett zárszámadást az intézet könyveivel összehasonlítottuk mely megvizsgálás alapján az igazgatóság jelentésében foglaltakat is megerősíthetjük es annak a 18,461-98 Kor. tiszta nyereség hová fordítására ugyszintén az alaptőke felemelésére vonatkozó indítványokat elfogadásra ajánljuk.

Végül kérjük a t. közgyűlést miszerint az igazgatóságnak valamint nekünk is a lefolyt évre a felmentvényt megadni kegyeskedjék.

Petre, 1916. évi január hó 5-én.

Stoica Péter s. k., elnök.
Crăciun Pavel s. k.Popoviciu Aurél s. k.
Pod Iosif s. k.

„NEGOIUL“

cassă de economii, societ. pe acții în Porumbacul-sup.

takarékpénztár részvénytársaság Felsőporumbákon.

CONVOCALLRE.

Domnii acționari ai cassei de economii «NEGOIUL», societate pe acții în Porumbacul-superior se invită la

a VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Porumbacul-superior, la 30 Ianuarie st. n. 1916, la 1 oră p. m., în localitatea institutului, cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii, Bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiere.
3. Aprobarea Bilanțului și împărțirea profitului curat.
4. Fixarea marcelor de prezență pro 1916.
5. Alegerea a unui membru în direcțiune în locul vacant, pe un period de 5 ani.
6. Alegerea membrilor comitetului de supraveghiere

Acționarii să-și prezinte acțiunile cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală conform §-ului 16 din statute.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

A felsőporumbáki «NEGOIUL» takarékpénztár részvénytársaság, részvényes urai ezennel meghivattak

a VII-ik rendes közgyűlésre,

mely Felsőporumbákon 1913. január 30-án d. u. 1 órakor, az intézet helyiségében fog megtartatni a következő

TÁRGYSOROZATTAL:

1. A közgyűlés megnyitása és alakulása.
2. Az igazgatóság jelentése, az évi mérlegszámra és a felügyelő bizottság jelentése.
3. A lezárt mérlegszámra jóváhagyása és a tisztanyereség felosztása.
4. A jelenléti díjak megállapítása 1916. évre.
5. Egy igazgatósági tagnak a megválasztása az üresedésbe jött helyre 5 évi időtartamra.
6. A felügyelő bizottsági tagok megválasztása.

A részvényesek az alapszabályok 10. §-ának értelmében a közgyűlés megtartása előtt legalább egy nappal adják be részvényeiket. Az igazgatóság.

Activa — Vagyon.

Bilanț la 31 Dec. 1915. — Mérlegszámla 1915. dec hó 31-én.

Pasiva — Teher.

	K	f
Cassa — Pénztár	3,041	79
Cambii — Váltók	99,886	—
Obligațiuni — Kötelezvény	4,402	—
Efecte — Értékpapir	1,975	—
Depuneri proprii — Saját betét	71,555	40
	180,860	19

	K	f
Capital — Alaptőke	20,000	—
Fond de rezervă — Tartalékalap	12,538	78
Fond de clădire — Építkezési alap	2,900	—
Depuneri — Betétek	138,163	44
Div. nerid. — Fel nem vett osztalék	8	—
Interese transit. — Atmeneti kamat	3,500	—
Profit curat — Tiszta nyereség	4,649	97
	180,860	19

Spese — Kiadás.

Contul Profit și Perdere. — Nyereség és Veszteség számla.

Venite — Bevétel.

	K	f
Interese de depuneri — Betéti kamat	6,715	45
Spese — Költségek:		
Salare — Fizetések	1,000	—
Marce de prez. — Jelenléti jegy	195	—
Tipărituri — Nyomtatványok	195	53
Chirie — Házbér	70	—
Postporto — Postaköltségek	17	81
Spese div. — Különf. költségek	198	10
	1,676	44
Contribuțiune: — Adó:		
10% dare de interese —		
10% betét kamat adó	671	54
Dare și arunc com. — Egyenes és községi adó	2,037	91
	2,709	45
Profit — Tiszta nyereség	4,649	97
	15,751	31

	K	f
Interese de escont — Leszámitolási kamat	13,515	72
" " oblig. — Kötelezvény kamat	257	20
" " efecte — Értékpapir kamat	47	—
" " depuneri — Betéti kamatok	1,323	45
Transcrieri de acții — Részvényátírási díj	23	80
Proviziuni — Jutalékok	584	14
	15,751	31

Porumbacul-superior, (Felsőporumbák) la 31 Decembrie 1915.

Nicolae Solomon m. p.,
cassar — pénztárnok.Nicolau Comșa m. p.,
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Nicolau Bărglăzan m. p.

Nicolae Solomon m. p.

Nistor Mășariu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând conturile prezente le-am aflat în regulă și consonanță cu registrele. Alulirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és rendben és a könyvekkel teljes összhangzásban találta.

Porumbacul-superior, (Felsőporumbák) la 5 Ianuarie 1916.

Ioan Rebege m. p.

Candid Popa m. p.

Dionisiu Solomon m. p.